

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÁNFYI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.
 A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, ápril 23.

(D) Korunk szent borzadályával gondol az ős kor műthoszi alakjaira, kelet és nyugat csodás hőseire, a homeri és ossiani daliákra, kik láthatlan kezektől vettek segélyt csatáikban, s kik láthatlan szellemekkel harcoltak.

A tündéres eposzok ujluk meg korunkban. Avagy megtudjuk-e mondani, hol van a kéz, mely a lengyel forradalmat intézi, hol székel azon látatlan halalom, mely lelkesíti csatára a lengyeleket, fűlszedi az adót, besorozza az ujczot, s halállal bünteti a honárulókat, s büntető ítéletét soha sem hagyja végrehatatlanul.

Mint gyuladózó vulkán törnek föl a hadcsapatok Lengyelország térein, s harcuk bevégezhetlen, mint a népek élete, mert láthatlan kéz vezeti őket: a titkos kormány és a neuizet közszelleme.

E titkos kormány egészen új gondolatja a forradalomnak, mely csak testét s fegyvereit látattja, de fejét, szívét, melyben van a terv és élet, az ellenség föl nem lelheti sehoh.

Ez teszi képessé a lengyeleket a guerilla harc rendszeres folytatására, mert a forradalom hadserege az egész nemzet, a mely megunta a zsarnokságot, szégyenli lealáztatását s élethalálra letörni törekszik rablánczait. Midőn egy nemzet így kelt fel, s láthatlan kezek segítik nehéz vállalatában, nem csoda, ha a föld legnagyobb katonai hatalmassága hónapok óta hasztalan küzd ellene, ha itt leveri a népszabadság harcossait, amott összegyűlekeznek ők megint, s szétrobbantják, összeverik az oroszok zsoldos csapatjait.

És a mi e mozgalom erejét, mythosszerűségeit adja, az a láthatlan kormány, mely az orosz rendőrség és hadcsapatok argusszeme s szuronyai közt parancsol, tesz, intézkedik, s folytonosan újabb-újabb sebet ejt az északi briarosan nagy testén.

E harc jelleme most is az, a mi volt az 1831-é, mely Európá nemzeteinek mely részvétét költötte fel, s melyről a honfi érzelmektől lelkesült magyar költő oly szívhatólag éneklé egykoron:

Csatájuk nem volt pártosata
 S ábrándos képlet,
 Mely dől, alkotva várait
 A köz romlás felett:
 Csatájuk a védelmezett
 Népjog csatája volt,
 Melyet szent eskü szent kötés
 Ellen — zsarnok tiport.

Igen az 1815-i szerződészek biztosíták Lengyelország önállását, Sándor császár uralkodói ígéretét tette, mely mint eskü kötelezi az utódokat, hogy a lengyeleket birodalmába beolvasztani nem fogja. És hogyan teljesítik ígéretét utódai! Névben is alig élt már a szétarabolott Lengyelország, s a hajdan oly dicső és független királyságot ma legfőlebb azzal kezdik biztatni, hogy a közös Oroszbirodalomnak adandó közös alkotmány részesévé teendik Lengyelországot. Mintha egy birodalom, a mely az abszolutizmus lánczai alatt élt, s politikai és társadalmi fejlődése még a legalantibb fokon áll, kormányozható volna egyenlő intézmények által azon királysággal, mely fényes nemzeti szabadságot és alkotmányt birt akkor már, midőn Oroszország még névben sem létezett!

Mig az orosz császár, mint hatalmas kényur tartá igája alatt Lengyelországot, az erőszak előtt megtörve talán nem érezhetett a nemzet akkora lealáztatást; de mit érezhetnek ők most, midőn oly jeleneteket látnak, minő a szentpétervári községi hatóság felirata a csárhoz, midőn látják, hogy maga a nép csatlakozik csájainak leigázó politikájához, midőn

olvassák, hogy az európai szerződészek dacára, melyek Lengyelország független királysági állását biztosíták, így ir fel az orosz főváros községe: „Oly ellenségek (a lengyelek), kik Oroszország előhaladását irigylük s az orosz birodalom sérthetlenségére és oszthatatlanságára akarják kinyújtani kezeiket.”

Mit érezhetnek a lengyelek, midőn maga az orosz nép nyíltan részeséül vallja magát a csárok elnyomó és beolvasztó politikájának, s Oroszország oszthatatlanságáról beszél, azon európai szerződészek s czári adott szó dacára, a mely Lengyelországot mint önálló országot biztosítja, éppen nem az orosz nép, hanem az orosz közös dynastia uralma alatt.

Egy uralkodó saját nevében gyakorolhat önkényt, mert az egyéni jellemétől függ; de hogy maga a nép egy közös korona alatt álló társ nemzetét elnyomni, magába beolvasztani törekedjék, ez oly tény, mely maga meghazudtolja a szentpétervári oroszok feliratának azon tételét, mintha a lengyelek irigylhetnek Oroszország előhaladását. Oly előhaladást, mely alkotmányban virágzott s nagy műveltséggel birt országok megsemmisítésére, beolvasztására törekedik, valóban irigyelni nem lehet. A művelt nemzet megelégszik saját történelmi határaival, mint a csoda kis állam Belgium, kifejté hódítás és beolvasztási vágy nélkül saját benső jóllétét. Ha valakire nemzetek irigylkedhetnek, ők azok, kiknek élükön büles és nemeslelkű uralkodó áll, ki esztét nem belső elnyomáson s külső hódításokon járattja, hanem kifejté országában az ipart, tudományt, művészetet; s az országgal közösen hozott törvények tekintélyének jelképe gyanánt látattja királyi koronáját. Ott a hadsereg mint a nemzet törvényeinek s szabadságának őre áll fen, s letti a lázadás, melyet ily nemes kormányzat alatt a népek közvéleménye is mindig elítélne; ott a polgár végecsépp véreig s utolsó filléreig társa a hadseregnek, ha valaha a hazát küll ellenség támadná meg. Ez az előhaladás, ez a kormányzás dicsősége a mit irigyelni lehetne, de a min a szabadság-szerető ember lelke csak örömmel telhetik el; irigyelni Oroszország előhaladásán mit sem lehet. Kormányza szabad népeket, cserkeszeket, lengyeleket igaz le, s népe mégis nyomorult; láttuk kozákjait, midőn a lóhert korpával összekeverve fogyasztották.

Ily nép műveltségi állását irigyelni nem lehet.

A román értekezlet.

A román értekezletől azon észrevélték irják nekünk, hogy az báró Saguna és a legfőbb hivatalnokok befolyása alatt állott. A magash politikai kérdésben kissé hevesen és nagy hanggal felszólaló Bariczot, a románok e legkitűnőbb íróját, maga a püspök kemény szóval hallgattatta el. Ott a románok közül igen sokan leverteknek látszanak. Nagyon természetesen, hogy egy gyűlésben egy gondolat nem is igen létezik; de szóljunk az értekezlet leírásáról.

Ápril 20-kán 10 órakor a két román papi főnök elnöksége alatt nyílt meg az értekezlet a redout-teremben, 150 tag levén jelen. A közönség beletpi jegyek mellett jelent meg, a hírlapi értesítőnek alkalmas hely volt kijelölve. A két elnök hosszas beszédeket tartott. Az érsek ő exelja a tanácskozások irányát jelölte ki a román nemzet, Erdély s az ősmönarchia érdekében, kiemelte a jótételeket, miket a Habsburgháznak s főként Ferencz Józzel császárral ő Felségének a románok köszönhetnek, melyek sokkal számosabbak, mint az egész azelőtti ötszázados nemzeti törvényhozás. Kiemelte szűkségességét annak, hogy a császári állam egységére minden nép közreműködjék. Erre Saguna püspök szözlött a separatistájus irány ellen. Az erdélyi martius előtti alkotmány 7 vagy 10 főbűnről beszélt, mialatt a három nemzet, négy vallás s három

terület kiváltságait érte; kiemelte a románok törvényes magatartását 1848 óta, magasztalta az októberi diplomát, mely hasonló jogok s hasonló kötelességek kiszabása által a románok óhajátait megvalósítja, s hogyha a románok még nincsenek kielégítve, annak a martius előtti halálos bűnök az okai, a mire a gyűlekezet kiáltja, hogy „asa este” (ugy van); határozottan nyilatkozott továbbá az Erdély s Magyarország közti unio ellen, s szintén kifejezte a népek közreműködésének szükségességét a birodalmi egység mellett stb. Erre aztán felolvasták a meghívottak névsorát. Ez alkalommal az érsek ur kijelenti, hogy Hunyadmegye főispánját báró Nopcsát is meghívta, mint román, ki azonban egy hozzá intézett magyar levélben kijelenté, hogy mint közisztviselő nem tartja meggyőződésével egyezőnek, részt venni oly gyűlésben, mely valamely egyes nemzetiség érdekében tanácskozik. A levél felolvasása sensatit okozott, s visszatetszés mellett tudomásul vétetett. Báró Saguna ajánlatára Gridianu és Dregusianu jegyzőikül választattak.

Baritiu felolvasá az értekezlet legitimitatioja végett ő Felsége resolucióit, melyek által az értekezlet megtartása megengedett, s midőn ez a királyi kormányzék által magyar nyelven küldetett meg. Macedon kanonok azon kíváncsot fejezte ki, hogy a kormányzék sziveskednék román feliratokra románul felelni. Miután ezen okmányt román fordításban Baricz ur felolvasa, a románok repraesentatiojára adott császári leiratra kerül a sor. Az egész gyűlés felállott a német kezdett s román szövegű leirat olvasása alatt, s végeztével hármas „se treasce” hangzék. Erre báró Saguna hosszas beszédben halafeliratot indítványoz ő Felségéhez, melyben a román nép érzéseit kifejeztessék. Mire hosszab vita után a felett, hogy az adresse feletti vita titkos vagy nyilvános legyen, elhatározták másnap nyílt gyűlésben állítani meg azt.

Ez ülés alatt a bukovinai románoktól egy élénk rokonszenyüket s szerencsekívánatukat fejezik ki. A közönség szives rokonszeny jeleivel fogadta ez üdvözlöt.

Szeben, apr. 21.

Minthán tisztelt szerkesztő ur e levelem megérkezése az első ülést a „Hermannstädter Zeitung” stenographisch közlése után becses lapjában már hihetőleg fel fogta venni, jelenben csak is a mai ülést óhajtom főbb momentumaiiban leírni; tehát a tárgyra:

A jegyzőkönyv megállítása után a testvér elnökök közül

B. Saguna András g. n. e. püspök ő nmlga az erdélyi románok representatiojára leérkezett császári leirat négy főbb pontjaira vonatkozó halafelirat szerkesztésével a következő elveket indítványozza elhatározatni:

1) A román nemzet, valamint eddig, ugy ezentul is hűséggel viseltetendik ő Felségéhez, és az alaptörvényekhez, következőleg a közös ügyekre nézve a birodalmi tanácsban részt kíván venni; a többi ügyek az erdélyi országgyűlésre bízattán, mivel a románok az 1860. október 20-i diplomát elfogadván, az 1861-ik febrúar 26-ki államalaptörvényeket is elismerték; az utóbbiak az elsőbbinek természetesen következményei lévén s belefoglalvák.

2) Hála nyilvánítandó ő Felségének, hogy az erdélyi országgyűlést egybehívandónak elhatározta.

3) Hála nyilvánítandó ő Felségének azon elhatározásáért is, miszerint a román nemzet törvényes állami és hitfelekezeti viszonyai rendezése is tárgyat képezze az egybehívandó erdélyi országgyűlésnek.

4) Kéréssek meg ő Felsége, hogy a nyelv-kérdésben az egybehívandó országgyűlésig is határozni méltóztatnék.

Az e közben nem román nyelven hangzó leiratok mián felszólaló Macedo g. n. e. prepostnak indítványozó viszonoza: miszerint a román congressus megtartásáért az elnök-társas által is aláírt kérvényt is bizony igaz német nyelven fogalmazta, minthogy a körülményeket figyelembe kelle vennie, s a nélkül is egy ily kérvénynek mi baja sincsen nyelv (limbistike) kérdésekkel, s ha román nyelven nyújtott volna, ki tudja miféle translatiori kezekre kerülhetne.

Ő nagyméltósága ezután a fenebb elősoroltá elvkekre vonatkozó nézeteit kimerítően taglalta és azok iránt a gyűlést igen erélyesen meggyőzni buzgolkodott; azon csattanós, közbevetőleg többször történt megjegyzéssel, hogy túrltlessék el az ország tiz főbűne, (3 nemzet, 4 vallás és 3 terület), fűszerezett beszédét mindannyiszor zajos tetszés szaktiván félbe.

Indítványozza tehát ő Felségének halát nyilvánítani az alkotmányos utoni kormányzás elhatározásáért; elismeri a centrum szűkségességét, mivel Erdély sokkal gyengébb, mint sem autonomiáját fentudhatná tartani, hisz a vasutat sem képes egyedül egymagára létesíteni, pedig vasut nélkül mit érünk? Indítványozza továbbá azon óhajást, hogy az antimartialis constitutio (zajos tetszés) regeneráltassék, azaz szüntetessenek meg a 3 terület és az eddig törvényesen fenállott 3 nemzetnek kiváltságai, ezáltal a politikai, egyéni és ország szabadsága eléggé biztosítva leend, mert jelenben az idő parancsoló követelésének (imperative necessitate) genúsára kell hallgatni, mely korábbi kiváltságokat és nemzeti területeket nem ismer. Ő Felsége tehát megkérőnd, hogy az államalaptörvények mielőbb foganatosíttassanak, tartassék mielőbb erdélyi országgyűlés, melyen az erdélyi antimartialis törvények (zajos tetszés) eltörltessenek és az új alkotmány jöjjen létre; csak is az ő Felsége által adományozott államalaptörvények árasztatván Ausztria minden népére üdvöt! (Setreászke).

Pap László kir. főkörmányszéki alelnök a halafelirat iránti indítványt pártolja, melyben az ő Felségétől leérkezett legfelsőbb választéti örömmel adassék kifejezés. Főlemlité ezután a kezében lévő nyomtatványból felolvasa a román nemzetnek 1848-ban május 15, sept. 15 és 20-án hozott határozatait, melyekben az unio ellen innepélyesen protestált, s kérte, hogy az erdélyi alaptörvények az új osztrák alkotmány alapján változtassanak meg, ezt tevék 1849. febrúar 25-i petitiójukban is, szer, az abszolutizmus, mit nem onajtant, jöve létre. Hogy viselék magukat a románok ezen rendszer irányában? meg kell vallania, hogy az abszolutizmusnak nem csak nézői valának, mert a mennyiben hivatalokat vállaltak el, közreműködének s így ő is kis részben, mint hivatalnok, ezt leplezetlenül kimondja, s azt mondja, hogy az akkori nemzeti s egyéni surlódások közepette, mint ő Felsége is elismerte, az abszolutizmus necessitate volt, mivel hova jutottunk vala akkoron a kormány hatalom szorosabb concentratioja nélkül?

S így törekedvén bebizonyítani, hogy a románok már 1848-tól kezdve elismerték az őszállam egységét, hogy a románok az 1862. október 20-iki diplomát is mindjárt eleinte elfogadták, ennek pedig csak is meghatározott s szabadelvűbb kifolyása az 1861-diki 26. februári patens, s így az elsőbbinek elfogadása által az utóbbi is el van fogadva, felejtji, hogy Erdély meg lehet elégedve a számára kijelölt képviseleti aránnyal a birodalmi tanácsban.

Mondja továbbá (Baricz felé fordulva): vannak, kik a román nemzetet nem tartják kompetensnek a 26-ki fearuári patens mellett nyilatkozni, de competentiaról csak határozatoknál lehet szó, nem pedig ott, hol óhajok és politikai vélemény és gondoskodásmódról vagy on szó; azon ellenvetésre pedig, hogy a románok még nem lennének nemzet, tehát hallgassanak; igen, hogy mások azt tehesse-nek a mit akarnak, hogy azon román példabeszéd teljesítőn: kare munke ku gura altuja, remunye flemund.

Ezek után állítja, hogy Erdélynek autonomiája alapja az 1860. október 20-i diploma és az 1861-ik febrúar 26-i patens, azért kéréssek meg ő Felsége, hogy a román nemzetnek adassék egy erdélyi országgyűlésen alkalom, miszerint törvényes uton is közreműködhessek, hogy a császár intentioi teljesedésbe menjenek.

Ezek az ő és nemzete érzelmei. Domzsa György nem ismeri el sem az 1848 előtti, sem az azutáni közjogot, és így csak az 1860. október 20-i és 1861-ik febrúar 26-i patent jelöli ki törvényes alapul; az indítványozót egyébiránt hasonlag pártolván.

Baricz György oda nyilatkozik, hogy ha valaki idegen hallotta volna az előtte szólók argumentatioit (de hallották biz azt töb-

ben, s e levél írója is igen jól), azt kellene hinnie, hogy ilyen egy nagy párt létezik az előtte szólók véleménye ellen (bizony az ar-
czokról ki lehet olvasni, és a magaviselet-
ből venni, hogy létezett, még pedig tekinté-
lyes, csak nem vala bátorasága ellenszólani,
ezt a jelenvoltak nem tagadhatják); de ő ezen
ezafelől, miután az állam-alaptörvények
ellen ezen gyűlésben legkisebb ellenzék sin-
csen, szükségfeleltetnek tartja. Az indítvá-
nyozó püspök ő nmlga hevesen közbeszólt:
semmiesetre sem szükségfeleltet. Baricz erre
egész tüzzel replicálni szándékosk; ezen szá-
ndékát azonban nem érthetvén el, folytatja,
hogy ő is a biradalom egységét óhajtja, nem íj-
meg a patenstől, csupán nélkülözi benne még
a személy-, szólás-, sajtó- és domciliszabá-
dagság stb.; tart attól, hogy a dualisták két
felé igyekeznek a román nemzetet szakítani,
minek kikértilésére szükséges a román nem-
zetiség solidaritása; egyébiránt fentartja jo-
gát a felirat formulázásakor amendementjét
javaslataba hozni.

Puskariu János Küküllőmegye főis-
páni helytartója pártolja az indítványt; mire
Sterka Sultuz conte g. c. érsek ő nmlga
nyilatkozik, hogy a ki a diplomát elfogadta,
az a februári patenst is elfogadta, és hiszi,
hogy a gyűlésben senki sincsen, a ki ezt ne
vallaná, csupán a felirat formulázását illető-
leg gondol különbséget létezni; kívánja, hogy
a felirathat a román nemzetnek inarticulatio-
ja (???) kéresek, hogy a román nemzet
teljes egyenjogúság alapján legyen képes az
ő Felseje intenciói valóításán közreműkö-
dhetni; enuncialja, hogy a felirat fogalmazás-
sék, melyet egy bizottmányra bízni ajánl.

Ennek következtében a bizottmány, a tag-
jait választás útján kijelölni óhajtó nagy többség
ellenére, kinevezették s ezzel az ülés be-
rekesztették.

Gyalogh.

A tulvilági kömetiszvény.

Dr. Hopkins kingstowni tudós egy meteor
hullásról tesz értesítést, melynek hitelességét
Port Royal és Kingstown 19 lakosa igazolja,
mert Jamaikában történt máj. 10-én
éjjel előtt félórával.

Ez időben a tudós a zenith felé nézve
pompás hulló csillagot pillant meg alakulóban,
mely eleinte vörösdé vala, majd fehéredve
világolt, csakhamar 50 lépésnyi távolban az
ágak törését, sulyos test zuhanatát, s rá erős
explosio csattanását hallották. A tudós és utítársai
azon hely felé mentek, hová a meteor aláhullott.
A kö több darabba tört, 6.000 font súly-
ú nyoma maradt, nagy azon égi testen, mely-
nek e kö egy kis töredéke, élet és tény-
sét van.

De legesodálhatatlóbb, hogy a követ-
tulvilági lény szellemének nyomára ismertek,
mert a légkö egyik részén odametszett ké-

peket fedeztek fel. „Egy kép — ugymond
Hopkins — melyet a földi kiállításra
egy más világ művésze küldött.”

Egy köre vésőt vidék tűnt fel a képben,
s hol a kö simasága megmaradt, a vonások
finomak, szabatosak, a rajz könnyű. A „P. H.”
ezen tümeményről a következő értesítést teszi:

E kö egy épületdarab. Két lapja határo-
zottan a mesterség nyomait mutatja. Egyik
lapja ugyanis körágasszal van bevonva, oly
körágasszal, mond Hopkins, mely sokkal többé-
letesebb a mi legerősebb körágasszunknál.
Továbbá e lap szabályosan kivájt vályu töre-
dékét képezi; valami esatornának kellett len-
nie. Még esodálatosabb a másik lap. Hopkins
először csak mindenfélle szabálytalan kis vo-
nalokat, karezőláncokat látott rajta; de szesz-
szel átszűrte vízzel megmosatván a bekarcsolt
sima fölületet, egy körájsz tártul fel a bámulo-
ló, egy földöntúli tájkép rajza. Föül közepé
táján a napot lehet felismerni; kerek sugara-
kat lövell. A háttérben kissé dombos terület,
itt-amott valami növényzet felével befűdve; a
kép ezen része azonban igen össze van ron-
gálva. Balra, az előtérben, egy sor ház vagy
inkább alagok kapui. A távlat igen pontos, és
látszik, hogy e kapuk egyenes sorban vannak
s nyílások félkörű. A három nyílás közelében
három különös alak, de mind egyféle. Négy
kerékre tett ágyúhoz hasonlítanak. Az ágyú
hossza körülbelül félkörű, mint a kapu ma-
gassága. A jobb oldali előtér legtöbbet szene-
dett; a háttér felismerhetőbb, tágas félkörű
szinkört mutat, s helyiely-helyiely még a lép-
esőket is észreveszni. Középen a háttér külön-
böző távolában még hét alakot láthatni, ha-
sonlót a fentebb említett háromhoz (mintha
nagy sebességgel görögének; mert por emel-
kedik utánuk); az előtérben két alak, mely
különbözni látszik az eddigiektől, jobban meg-
nézve, ugyanezen fajtának bizonyul. E kettő,
ugy látszik, szemben ül egymással, az ágyú
fölfelé van irányozva, kerék nincs, e helyett
azonban négy hosszú végtag, a két alsón mint-
ha tűnének, a két felsővel pedig hadonálnak,
mintha verekednének. A kerek formája a
többinél onnan eredhetett, hogy azok sebesen
szaladnak s a végtagok gyors felhárnyása ka-
rikának mutatkozik, mint például, ha a botot
sebesen forgatjuk; eredhet azonban onnan is,
hogy e lények, ha testüket vízszintes helyzetbe
teszik, s mind a négy végtagjukra ereszkednek,
e végtagjaikat kerék módjára hajtják össze.
Termetük nagyságát Hopkins elmés kiszámít-
ással (azon alapján, hogy a leesett kö a raj-
zon látható kapuzatok egy bizonyos része),
1 1/4 lábira teszi; e szerint az embernél lega-
lább négyszer kisebbek, s ha — a mint látszik
kösai, és az ő nagyságuk meg csillaguk nagy-
sága közt az a any ugyanaz, mint az ember
meg a föld nagysága közt: úgy az ő csillag-
jok legalább is négyszer kisebb a mi földünk-
nél. A kövön talált mesterség nyomai bizonyít-
ják, hogy a csillagon, melyről e kö került, ér-

telmes és művelt lények laktak, melyek érte-
nek az építési szerkesztéshez, rajzolásához, táv-
latokhoz, melyeknek e szerint igen kifejtett mér-
tani tudományuk van. Lakásaik a föld alatt
vannak, de szabad ég alatt is össze szektak
gyülekezni, mint a szinkörfele építmény tanu-
sítja. A mi testi szervezeteiket illeti, ugy lát-
szik, hogy gerincezesek, testük azonban nem
csak hosszúság tekintetében egyarányos, (mint
földünk gerincezeinél), hanem szélesség tekin-
tetében is. Hopkins felteszi róluk, hogy e ket-
tős egyarányossághoz képest két fejük van, a
cső mindenik végén egy-egy (talán bizony
még Plato kettős embereire akadunk); e cső
közepét a has képezi. Két pár végtagjuk is
egyenlő, s akármelyik pár lehet alul vagy föl-
lül, midőn helyüket nem változtatják, vagy
csak lassan haladnak; egyébiránt menéskor
vagy szaladaskor oly hajlása van testüknek
mint nálunk a négylábúaknak. Kettősségük-
fogva előre-hátra mozoghatnak, vagy jobban
mondva, rájuk nézve nincs különbség előre
meg hátra között. Majd meglátjuk, mit mond
a tudomány Hopkins feltevéseiből.

Hopkins vizsgálódásai nyomán a követ-
ző állitmányokhoz jutott, a mint a „Bresl.
Ztg.” írja:

1) A kö egy csillagzatból szakadt ki,
melynek felületén tenyészett van, mely a kö-
szénből és tenyésző gyantából alakulást ké-
pesíti.

2) A csillagot szellemmel és műveltséggel
bíró lények lakják, kik az építészetet, met-
szést és látványlatot, s ugy a geometriát is
ismerik.

3) Az ismeretlen világ lakói földalatti üre-
gekben laktak, kik idő szerint összegyűlnek
a szabadban, oly helyeken, melyek gyüleke-
zeti helyül vannak berendezve.

4) Ugy látszik, hogy a gerincezes állatok-
hoz tartoznak, s testük kettősön részarányos
(symmetrius) u. m. hosszúra és keresztül.

5) Ugy vannak szervezve, hogy négy
függő tagukat körben mozgathatják, s ezen
mozgásnál testtartásuk hasonló lehet a négy-
lábúakéhoz. Pihenve vagy halk mozgás közt
ugy tűnnek fel, mint négykételek két fejjel,
kik tetszésük szerint állhatnak egyik vagy
másik pár kezökön.

Ezen észrevételekre azonban, egy portro-
yali híres orvos Rightengale azon alapos meg-
jegyzést teszi: „Tudva van, hogy ha egy
pálczát közepén fogva sebesen forgatunk, az
a sebésség által egy kerék gyanánt tűnik fel.
A meteorok metsző művésze bizonyynal ha-
sonló momentumot akart lerajzolni, t. i. lé-
nyeket, a kik sebesen forogva négy tagukat
kerék szerűvé alakították.” (magyarosan mon-
dva, szikanykereket hánynak).

Dr. Hopkins 6 ik észrevétele az: miképp
ezen csillag lakóinak nagysága nem nagyobb
az emberi nagyság 1/4 részénél. Ez azonban
csak hypothesis; már maga a tudós orvos el-
ismeri, hogy a nagyság kimérésére semmi
bizonyos szempontja nem lehet, miután az

odametszett nap nyomain annyival kevésbé
utasodhatni, mert nem lehet tudni, hogy a
nap távolsága azon planetától, mennyi rész-
ben különbözik a miénktől, sőt azt sem tud-
hatni, ha valjon ezen mi csillagrendszerünk,
vagy valamely más csillagrendszer napja vi-
lágítja azon planetát, hol éppen azon szabá-
lyok szerint metszik ismeretlen lények a szí-
lárd köbe képeiket vagy eszméiket, a melye-
ket az emberi műveltség talált fel és töké-
lyesített.

Nagyszert jelenet azonban ez azért, mert
a legelső eset ez, midőn földünkkel egy más
hasonló égi test szellemé látható jelben is
öntudatlanul a végzet különös játéka folytán
értelmezett. Meglehet azonban, hogy végre is
ezen esoda meteor hasonló lesz a tengeri ki-
gyóhoz, melyről annyi pusztá mese kelet-
kezett.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Ár. 10. apr. 17.

Tisztelt szerkesztőség! Fogta magát az idő-
járás itt nálunk, s már Gergelypapa napjára
oly szép tavaszkezdetet penderített elő, minőt
máskor egy évizet is alig mutat fel; a föld-
színe felszáradvá, tulajdonképpen egész télen
át meg sem ázva, s igen vékony hóval is
egy-kétszer alig borítva, mi is csak harmat-
mezéget adhatott vala a már január havában
beolvadással. A kiszáradt félnyirkú porló földbe
mártus kezdete után hamar megkísérté a föld-
dész osztály árpat vetni; ritka gazda, ki erről
nem gondoskodott. Reá jött egy kis hóvizatar,
de a mely csakhamar elolvadván, a tavasz-
vetés folytatását — egyalunk rendes szokásá-
val ellenkezőleg — József nap előtt viszont le-
hetséggé tette. Csakhamar beállott erre, a
kedvező idő miatt, a derekas vetés, elannyira,
hogy némely földész már mártusban végezte
vetését, de a nagyobb rész husvétig majd
mindent elvetett, a töröküzán stb. később
vetendőkön kívül.

Azonban, ha a tavasz szárazon köszöntött
be, mi is némely aggodalmat keltett földé-
szeinben mind az őszi, mind a tavaszi veté-
sekre nézve, kaptunk megázató földnyirku-
lást is a husvét táján lehullott havazással;
melynek nyomán, ha nem is egész merőben
keltek ki az őszzel ki nem kelhetett őszmag-
vak, de annyira mégis igen, hogy legalább
észrevételeink nem kell kiszánni. Ennyi is
elég egyszer az ég kegyelméből, az igazán
nyomorult szegény népnek!

Hanem, már ápril hónap második felébe
jutottunk, s mégis épületeink tetői hóval bo-
ritvak. Erre mondhatnám azt is, mit az ud-
varneviszeknek szoktak mondani, hogy: „a
fejér-fűzfa levelet a hónap meg kell ütni, ki-
bomlása után.” Hanem menjünk tovább a
szemlével, s ne feledjük, hogy a földirt szer-
int a mártus 22-i rendes tavaszodást vagy
nem nyelhetjük, vagy ha akkor, vagy tán
még azelőtt kitalálunk tavaszodni, meg kell

leszállott a völgybe s gróf Hallay Szilárd ter-
jedelmes, de csak tövissel környezett kertjébe
beugratva, egy széna kazal mellé megköté ki-
fárasztott lovát s maga mindenkitől észrevét-
lenül melléakjtokon behaladt a grófnő budoir-
jába, hol őt szerencséjére magánosan találta.

— Ne ütközzék meg grófnő, s ne csinál-
jon zajt. El vagynak árulva. En futok. Tár-
saim és erdőörmek el vannak fogva, egy bank-
jegyhamisító társaság fölfedezve. Ne sápadjon
el a grófnő, nincs semmi baj, de ennyit tud-
nia kellett. En megyek vissza hazamba, Len-
gyelországba. Egyet ne feledjen a grófnő. Izi-
dorának egy milliómos gróf nejének kell len-
nie, ki nekem lelki barátom s e hölgy nélkül
nem élhet. E levelet rég megírtam e tárgyban,
csak egy hirt kelle vennem, hogy átadhassam.

Ezzel felbontá Spott szekrényét, egy le-
vél nyujta át és folytatá:

E levélben részletes utasítás van adva
minden körülményre nézve. Zováthy Gábort
kelepezébe akartam vinni, de ő eszes és elő-
relátó volt. Soha ember így ki nem játszott.
Egy ily fondor ifjú könnyen kivívhatja Izido-
rát. De ennek nem szabad megtörténnie. Szük-
ség esetében vagy Rinald halni fog, vagy Izi-
dora a grófnő gyámabatalma alá kerüljön, vagy
Zováthynek vesznie kell.

— Ah Spott ur, ön irtozatos dolgokat
beszél.

— Ezek a mi dolgaink — szóla Spott —
nagyságra ily feladatok nem várnak. A grófnő
teendője lesz azon szerelmi viszonyt előségi-
teli, mely ama levélben le lesz leplezve és
azon utasítás szerint járni el a körülmények-
hez képest, mely ama levélben olvasható.

— Uram! Én soha sem tettem önnek ily
ígéreteket.

(Folytatjuk.)

TÁRCZA.

ÁZ

ÍSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Április elején volt az idő. Korán tavasz-
dott ugyan, de a szokott változó áprilisi la-
pok néha összezavarátak a tavasszal a telet.
Egy mogorva nap kora reggelén egyszerre
fanyar szél indult, s hópelyhek hulltak együtt
a hideg éles apró esősemppekkel. Az idő oly
fanyar volt, hogy örömet vonult hajlékába
minden ember. Spott Villiam azonban már
nem volt lakában, nagyon korán kilovagolt
Zováth-bérezre s ott hagyva a vadászaknál
kis ponny-ját, Gáspár vadász s még egy pár
erdőőr kíséretében sebesen haladott Zonda-
barlangja felé.

A barlangban Völgyi és Freck vártak rá
a többi erdőőrrel, ugy látszott valami fontos
végrendőjük lehetett, mert a barlang egy pár
mécesel ki volt világítva s egy durva tölgy-
asztalon egy szekrényke állott, mely mellett
Spott belépteig Völgyi öröködött.

A belépő Spottot a függés és tisztelet je-
leivel vártak mindnyájan, s mely esőnddel
figyelték, miattól ő így szólott:

— Barátim! ez a nap utolsó, melyet e
vadonban együtt töltünk. Köleszőn kötelezett-
seinknek itt vége szakad, mindenik kezdhet
új életet, visszatérve családi fűzhelyéhez; csak
egy fogadalmunk fog fennmaradni sirunkig,
melynél fogva meg fog halni az, a ki elárul-
ja, hogy ez vagy amaz társa, hogyan jutott
pénzéhez? Ti mind hűn megtartátok ezen
barlang titkát. Most eljött a számolás napja.
Hétszázezer forintot állítottunk elé e barlang-
ban s azt arannyal s ezüsttel fölcsereeltük. Ez
összeg egy negyede maradt felváltó bizosa-
inknál, a többi az általatok tudva levő arany-
ban oszlott szét közöttünk. En saját részemel

meggyűjtém E szekrényben tízezer darab
arany van. Engem a jó szerencse oly körül-
mények közé helyezett, hogy ez egész ösz-
szegből a mi részemre külön van téve, csak
ezer aranyat tartok meg magamnak, a mely-
lyel hazatázhassam Lengyelországba, hol a
muzska ezár ő felseje grófi uradalmamat viz-
szaadván, kényelmesen élhetek a magamból.
Im ez ezer darab aranyat ezennel kiviszem,
a többi ott maradt kincset osszszátok fel két
részre, fele illetni fogja Völgyi és Freck ura-
kat, kik annak beváltása körül a legfontosabb
szolgálatot tették, a másik félrészt köztetek
oszlik fel hű és néma erdőörmek, kik e bar-
lang titkát annyi érellyel és hűséggel véd-
ték. Mig ti itt megosztotok, addig én a
szomszéd üregben a papirkészletet megsemmi-
sitem; a gépeket kifogom lökni ide, és ti er-
dősz fejszéitekkal összerombolva darabjait, a
legmelyebb posványba temessétek el.

Igy szóla lehajolt és a szomszéd üregbe
vonult, miattól Völgyi és Freck a szekrény
arany tartalmát számlálni kezdék ki az asz-
talra.

Azon szempillantásban kívülről gyors és
erős léptek hallszának. Freck és Völgyi meg-
döbbenve pillantottak egymásra. Az erős szél
rombolja a galyokat, gondolák, de mennyire
meg voltak lepve, midőn jól felfegyverzett ka-
tonák léptek be szuronyzegezve s az egész
csoporthoz egy percz alatt körül fogták.

— A törvény nevében foglyok vagytok,
hallszék a tevékeny alkirálybíró Kereszturinak
nyers szava. Lehetetlen volt ellentállani. A
czinkosokat lánczra verték, vagy kötelekkel
összekötözték s ezzel a barlang üregeinek fel-
mötözésához fogtak.

A szomszéd üregben, hová az előbb Spot-
tot látták bekuszni, fölfedezték a bankjegy
papirkészletét s gépeit, de a főbűnös Spott
nem vala látható.

Hová és hogyan menekülhetett?

A mint említettük, a belső üregnek termé-
szetes kéménye nyílt a szabadba. Spott a
mint a véletlen meglepetést észrevette, min-

dent koczkaztatva nagy ügyességgel, ké-
ményseprők módjára fölcsúszott a sziklanyílá-
son s a tetőre érve egy karsú orgona-sipon
alábocsátkozott oly móddal, mint madarász
gyermekök boesátkozna al a fák törzsein.
A szikla alját elérve, belemert a vadon és
posványos renetegbe, s a legjáratlanabb uton
gy sikerrel jutott el a Küküllőhez. A víz át-
gázolható levén, azon gyorsan áthaladt s Ri-
nald szerűjén át az épületek, kazalok, aszta-
gok közt guggolva villámtekinettel előre kém-
kedve, szerencsén jutott el az udvarig.

Látta, hogy a katonaság az erdő körül
volt gyéren fölállítva, és így némileg háta mö-
gött volt már a veszély. Gyorsan és kigyó
siklással bevonult szobájába, honálta alá ra-
gadott egy szekrényt, melyben fontosabb íro-
mányait tartá s ezzel folyvást és élesen vizs-
gálódva mindenfelé, kirohant az istállóba. Zo-
váthi legdélezegebb arabs lovának hátára pat-
tant, s oly sebesen mint a villámás, kirohant
a kapun, fel az országoton. Az emberi szem
is alig érthette őt utol.

Ha visszaemlékezünk a Honti grófok nd-
vari gondnokának elbeszélésére, nem futhatta
meg figyelmünket, hogy Spott és Emil gróf
menyire versenyeztek egymással az aczél-
metszésben, és így könnyen felfoghatjuk, hogy
az igen jól talált és elhírhedett bankjegyek
rajzát ugyan ez ember metszhette, ki most oly
nagy merészséggel és szerencsével menekült
a Zováth-bérezet körül fogott fegyveres nép
közé.

Ő gyors futása s a hegylánczok és szom-
szédos völgyek közt nagy ügyességgel inté-
zett eselutja által oly biztosan szökött meg,
hogy a legügyesebb fűrkész sem akadhatta
nyomába. Egy-két halomvölgyi paraszt látta
ő Zováthfalva felé kirohanni a faluból, de ki
gondolhatta volna, hogy nem távol a helység-
től egy völgynyilatol kiesapott nyugatra s ott
elkerülte a falukat, lekanyarodott délre, s alant
átmászva egy hegven, megint visszatért a Kük-
üllővölgy nyugati hegylánczára, hol egy nagy
erdőséghen tölté a napot sötét estig, akkor

ezt sinlennék két okból: a) mert az északi szélességnek 90 foka közül nem a közbeeső 45-ik, hanem 47 és 48-ik alá esünk; s így is b) mert a 45-ik szélességi fok egyáltalán is rendes időbeni tavaszodását csak a nagy ozeán nyugodt lapja szerinti tereken kell képzelni; holott ennél magasabban állanak a Gibráltári szorosnál kifolyó középtenger partterei, s még magasabban a Byzániai kifolyó Feketetenger alduai sima tere, mely felett a késői havazással oly gyakran látogatott Erdély hazánk nemcsak több száz lábbal áll, hanem igen jó hó-conductor magaslattal, hanem e dőkllel is van terítve és körítve. Ezek az okai néha késői — még május végi — hóharmatainknak is. Így kell mindent érteni némileg az őszkezetet időelőtti jeleiben is, sept. 22-től visszazsámítolag. Ezekért nem szabad nálunk sokszor a békáknak sz. György napig is megszólalni, el kell szent Mihály napja előtt is hallgatniok; ezekért nem szabad a méheknek is korán kimenek, s ha kimentek korábban, azt, mint jelenleg is, éppen meg kell bántaniok.

Meg van nálunk a szorongató nagy szükség a marhák tápszerében, elannyira, hogy a csőrök zsuptelelehez is sokan hozzá nyulnak, nem számítva, hogy azok régi termékek avult szalmái. Szénáért pedig a nép két napi járásra is elmegy, csak hogy kapjon jó drágán. Holott a nép azon adóját is alig fizetheti, melynek első negyedévi illetéke most van dúlás folyamában.

A mart. 23-i megyebizottmányi gyűlésnek bizonytalan időre elnapoltatása hallgatag időközélt, nem is képezeve: Reamour, vagy Fahrenheit szerint fog-e az valaha kitelni? nem halljuk, hogy senki is ostromolna senkit e kijelölten jövő kitélése tudakolásával. Azaz, hogy ez a felsőbb légkörnek is oly titka, mely fölül tán még maga se határozott

Kiss Mihály.

Külföldi levelezés.

Küsztenő, apr. 6. 1863.

Politikai jel. Mai naptól kezdve tíz nap alatt, minden ottmál alattvaló tartozik a megyeszéknél, teszkerjével igazolni itt tartozkodtatási jogosultságot. Idegen alattvalók meg köteleztetnek, ugyanazon idő alatt, illető felsőségeiktől tartozkodási jegyekkel magukat ellátni. Ez előtt itt senki sem kérdezte bárkitől is, ki vagy, mi juttatban? ha csak nyilvános kihágásba nem keveredett. Most az igazolási jegyeknélküli kiutasítatnak az országból.

Most az erreféle közlekedésben is változás történt. Mig az utasok nevetheknek, addig a vendéglősök sirhatnak. Mert oly intézkedés hozott be, hogy a tengeri s vasúti gőzösök érkezéssel találkoznak és így az érkező utasok fennakadás nélkül, tovább haladhatnak.

Ez az itt legújabb keletkezett számos vendéglősi vállalatnak nagy veszteségére van; mert jövedelmük forrásra, a jövényeinek erősenye ellából előlik. De talán talio-büntetés ez, az itt kezdetleg történt féktelen zsarolásokért.

A most lehető dísszel fölszerelt „Hotel Wien“ befektetett 300 török líráját bányá; holott ennek a nyárszakon érkező fűrdővendégek irányában legkedvezőbb kilitása van. A „Hotel de l'Union“-ból, „Hotel Allemand“ lett; melynek többiek közti főnyé, billiard asztala. A „Hotel London“ elsilányult. A „Hotel du Danube“ zárva. A „Hotel du Globe“ fabódé. Hanem keletkezett, magas emeletre, „Casino de belle vue“ alatta czukrászattal. Mindezt újítások közt, idegenek kiszállása hánnyában, magunk helybeliek is, sivárabb idűlésekre vagyunk utalva; mert az itteni durva üzérkedés kerek szemünkbe mondja, hogy csupán helybeliek kényeért nem tartják méltónak a fardozást. Ezeket t. i. koppasztani nem lehet; vagy nem tanácsos. A súlyos árszabály „Hotel Imperial“ a vasutársaság szállódja, hárbe adatandó lett volna; de vállalkozó nem találkozáván, marad in „statu quo“ társasági gondozás alatt. Ez egy oly elvont clubbécske, az angol területen, melybe, angolokat k véve, küsztenőiek nem járnak. Az itteni angolok különben is oly magába zárkózó, nem társalkodó nép, mint az amerikai telepeken; niben ugylátjuk, a főbbek nyersége irányadó.

April havunk csapodár jellemét a gorombaságig változtatta. Másodikán tavasz, nyár, ősz, tél, néhány óra alatt váltakozott benne. Azóta utóbbitlan maradt; a fakadozott farigyelek lefontnyadtak, a derült napra érkezett, kemény der a gyeprányt letarolta, s ma hetedikén, annyira vagyunk, hogy fölhagyt fűtőstinket újra kell kezdenünk. Irókörmeimet mánálón melegitem.

Iném olvasom a lapból, hogy Bukarestben Kis Gergely hazánkba két-két daraból készíti a szekerekétkalpakát. Ez mindenestre ürvendetes jelensége mesterembereink ügyességének. De mit mondanak önk ahoz, hogy Dobrudzaszerit legközűségebb tatároknak igen csinos, Krimiából hozott

szekereik vannak; melyeknek mindenik keréktalpa egy-egy faderékből, egészen bekanyarítva; s eféle kereküket legerősebbeknek tartják. Különben e szekerek a mieinknél magasabbak, rugalmatlanok, s minthogy lücsnélküli deszkabőllyel vannak fölszerelve, igen rázószak. Mi engem kényszerített saját erdély-bétfalusi szekér szerzésére; melyet tömör tartós alkata, s kényelmessége tekintetéből, tartozom megdicsérni; mindamelllett, hogy nem eladó.

Dr. Oroszhegyi Jósá.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A kolozsvári jótékony növegyelt bizottmánya tegnapelőtt délután tartá második ülését alelnök m. Székely Dávidné uraszszony házánál és elnöklete alatt, a mikor is a bizottmány hiányzó öt tagsági helyére bevalasztattak dr. Pataki Dánielné, Dr. Szabó Józsefné, Olasz Károlyné, Merzáné és Mészó Antalné urasszonyok. Több bejelentett háziszegények körülményeinek megvizsgálására a bizottmány tagjai közül egyének nevezettek ki, a kik a segélyezés mértékének elhatározatára végett jelentéseiket a majus elején tartandó közlebbi választmányi ülésen megteendik.

— Rudai Bógya Józsefné, született k. Balogh Róziája a maga és egyetlen leánya stb. nevében jelenti szerető férjének Rudai Bógya József volt kir. közügyigazgatósági hivatalnoknak folyó hó 16-dikán M. Vásarhelyt életé 76-dik évében történt halálát. Béke halmvaira!

— Azoknak a t. olvasóinknak, a kik Korond eladót gyógyvizet élveztek vagy élvezni szándékoznak, érdekes újdonságot mondunk, a midőn biztos értesítés után tudatjuk, hogy a folyó évi idényre a fűrdővendégeknek az eddiginél több kényelemmel ellátásáról gondoskodva lesz; és hogy a példabeszéddé vált korondi étvágy csillapítására ez évben is a jó magyar izlésű és mértékű konyhájáról méltán jó hírből álló m. vásárhelyi vendéglős Dózsa Pál vállalkozott.

— Az újonnan kinevezett nagyváradi g. e. püspök Illésfalvi Pap Szilágyi József ur folyó hó 19-én szenteltetett fel a gyulafejevári és fogarasi érsek által.

— A „P. L.“ bécsi levelezője úgy értesít, hogy az erdélyi „országgyűlést“ június 20—25-re hívják össze.

— Ráth Mór: pesti könyvtáros, ki Deák F. fölhívása folytán Vörösmarty Mihály munkáinak kiadási jogát tetemes pénzösszegért szerezte meg, jelenleg e koszosor költőnk minden munkáinak első teljes kiadására előfizetési felhívást bocsátott közre. A munkák Gyulai Pál rendezése szerint 12 díszes kiállítás kötetre terjednek. F. évi majus havától kezdve minden 40 nap a két kötet fog megjelenni. Előfizetési díj mind a 12 kötetre 12 rti. mely összeg három részletben is elfogadhatk, u. m. 4 rti június 1-ig; 4 rti aug. 1-ig; 4 rti sept. 15-éig.

— Jókai csákyan elíteltetett felesztendei börtönre s 1000 rti biztosíték vesztésér. Greguss Ágost ped. az „Ország“ szerkesztője s Pompéri János ugyanelap szerkesztője haditörvényszék előtt áll.

— Vácson közösönös biztosító hajadonok társasága alakult nemrég, férjhezmenetel és halálozás esetére. E társulat rövid programja — az „Esz. Újság“ szerint — következő: társaságba felvételt 300 hajadon 10 évtől bár mikor, — fizet évenként minden hajadon 2 ft beigtatási díjt, s minden előforduló betegség vagy halálozás esetében 40 krt. Az alapítók a társulat rendezősége által tartott táncvigalmak tisztá jövedelméből is fog gyarapítani. S már folyó év ápril 18-án és 19-én van hirdetve két táncvigalom.

— Lubiczki orosz külügyministeri osztályfőnök magyar származás neje sokat tesz hazai irodalmuk megismertetésére az oroszoknál. Midőn tudományos akademiánk a szentpétervári tudóstársasággal ezen viszonyba lépett, az orosz tudósok Lubiczkinak adták a magyar könyveket, hogy ezimeket számukra lefordítsa. Közük Magyar László afrikai utazása is. Ez a derék nőnek annyira megtetszett, hogy fordítását már akkor megkezdte. Legközelebb levelet intézett Hunfalvy Pálhoz, értesítvén a felől, hogy Magyar László műveinek első kötetét bevégezte s már nyomják első ívet; kérezkösködik a munka folytatására s tudatja, hogy a portugali követés útján Magyarhoz is írt levelet Afrikába. Lubiczkiné egyebek közt orosz nyelvre fordította Vörösmarty „Szózatát“, Petőfi „Riadóját“, Kölcsey „Hymnusát“, melyeket a sz. pétervári főurak terneiben nagy kedvvel szavalnak. A magyar nemzeti muzeumról is megemlékezett, Katalin csáznőnek egy kalapját és legyezőjét küldvén neki ajándékká.

— A közlekedés. Lapunk 47-dik száma „különfélék“ rovatának második cikkében „magyar német családból származott“ helyett „magyar német családból származott“ olvasandó; mit ezennel kijavítani tisztelettel kérünk.

Nemzeti színház. April 15-én Hauser Miska világhírt hegedű-művész „Bücsu-hangversenye“ a lapunkban előre közlött program szerint. Felséges játéka most is, mint mindig, a legnagyobb bámulatra ragadta hallgatőit, különösen tetszett s töltötte el a kebleket ritkán élvezett gyönyörrel az „Irhoni dal“ s a közkívánatra előadott „Madár a fán.“ A zenekar s Dalmoki s Tóthfalusi is díszesretem működték közre. A hangversenyt megelőzte: „A szép molnárné“, vig. 1 felv. Irták Melleroville és Douvergier, ford. Komlósy.

Csütörtök, apr. 16-án: „Rózsa és Rózsika.“ Vendég művészeink közt Lendvayné Rózsika, s Lendvay Bódog szerepében tetszést aratva működtek. Rajz bokrétát kapott, mint többször utóbbi fellépéi alatt. Ez az eltávozó színezt illette, s valóban igen kell számlálnunk, hogy Rajzot a színigazgatóság elbocsátá, miután ő a comieumban oly szerepkörrel bír, melyet nem mindenki tölthet be.

Szombat, apr. 18-án: „Ármány és szerelem“, Schiller classicus műve, mely azonban az újabb drámai igények szerint, a szerkezetre nézve sok kívánni valót hagy. Lendvay Ferdinánd, neje Luiza szerepében működtek. És voltak momentumok, hol játéuk mélyen hatá meg a közönséget. Így kivált midőn Walter Ferdinánd Miller Luizával az öreg Walter jelenlétében találkozik, s ez utóbbi (Gyulai) a lányt elhurcoltatni akarja, Rajz Kalb szerepét díszesretem méltólag alakítja.

Vasárnap, apr. 19-én: „Az ördög naplója“, Robin de Bois Lendvaynak kiváló szerepe, és igen tetszett is játéka. A közreműködők a fenebbi darabokban mind elismerést érdemelnek.

Hétfőn, apr. 20-án a helybeli vívoda javára nagy egyveleget adtak, igen nagy közönség előtt. A program volt 1) Hunyadi László nyitánya előadva a katonai zenekar által. 2) Rógtönzés magyar népdalokra Gegenbauertől, előadva Bornemisza Zsuzsa báró hölgylől. 3) Vitor-játék gr. Bethlen József és Usoni Sándor közt. 4) Nagy ária a Sevillai borbélyből Korkecs Paulina k. a. által előadva. 5) Bánkban Garaytól, szavaltá gr. Bethlen János. 6) Vitor-játék Helmreich Jakob és Tompa Károly. 7) Magyar induló a Stóger vezérlete alatt énekkar által. 8) Fantasia Borgiából és Luciaból zongorán előadta Mosel Gizella urhölgy. 9) Kardjáték régiebb modor szerint Helmreich és Hécezi Lajos. 10) Csárdások Salamon zenekara által. 11) Kardjáték újabb modorban Tompa és Kövári Mihály által. 12) Szavalt Révay Lajostól, Berzsényi verse a magyarokhoz, a mely hála égnek korunkra már nem talál. 13) Csoportos kardjáték a katonai zenekar által nagyszerű hatással játszott Rákóczi induló mellett. Elvezetes est. Minden évben örömet látnánk egy-egy ily előadást, mely a fegyverforgatás iránti vágyat gerjeszt, s inti az ifjúságot, hogy ily nemes eszközökkel fejtsse erejét s bátorságát.

Kedd, apr. 21-én: „Egy nő, ki az ablakon kiugrik.“ Énekes népsziműt 3 felv. Scribe után magyar színre alkalmazta Komlósy, zenéjét Szerdahelyi és Bognár, a czimzerepet Mátray Mari, Rózsit, a haszonbérő nejét Szabó Pepi vitte a közönség teljes meglegedésére, a többi szereplők is u. m. Boér, Paulay, Boérné és Follinus mind kivétel nélkül jól játsztak.

Szerdán, apr. 22-én: Jankovszka Odorvas Eleonora k. a. lengyel énekesnő fellépte egyes dalrészletekben és „Charlotte kapitány“, vig. 3 felv. Irták Bayard és Dumanoir, fordították Egressi és Csepregi. A dalrészletek, melyeket a kisasszony a vigjáték felvonásai közben lengyel nemzeti díszöltönyben öltözve bátran és szépen előadott, a következők: „Magánydal“ Ernániból, olasz nyelven énekelve; „Magánydal“ Lindából, szintén olaszul; „Lengyel nemzeti dal“ lengyel szöveggel; s „Magyar népdalok“ változatokkal Huber Károlytól, magyarul énekelve. Mind a vigjáték, mind a vendég kisasszony éneklése kellemes estét okoztak.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, apr. 16. A „Köln. Ztg.“-nak írják: A mint Cowley lord írja, Drouin de Lhuys kijelentette neki, valamint Budberg bárónak is, hogy a francia kormány, a pétervári amnestia által teljességgel nem tartja a maga jegyzékét kielégítettnek. Altalában a párisi hangulat ismét borsabb kezd lenni. Oroszország mindenesetre rosul számított amnestiájának remélt hatásával. Igaz, hogy tulzott fölfogása a helyzetnek, oly bonyodalmakról beszélni, a melyek azonnal szakításra vezetnének Oroszországgal. De az nem lehetetlen, hogy Párisban arról gondolkodnak, hogy ha másképp nem fog menni a dolog, Svédországot tolják előre. Tudósító egy párisi levélben azt a jellemző tudósítást elővasta, hogy a francia kormánybiztosok, a törvényhozó test bizottsága előtt, a francia tengerészet törzskara szaporításának szükségességét többek közt azzal indokolták, hogy egy

tengeri háború a legközelebb jövőben nem tartozik a lehetőségek közé. Megjegyzendő, hogy a császára nézve semmi sem lenne szerencsésebb választási műfogás, mintha a lengyelek érdekében való erőlyes közbelépésének bizonyítványát adhatja. „Tenni akarak valamit Lengyelorszáért.“ III. Napoleonnak e mondása még mindig füllébe hangzik a diplomatiának.

Franciaország. Páris, apr. 20. A „Pays“ taglalja Drouin de Lhuys-nek Oroszországhoz intézett jegyzékét. A felkelés béke közepette, a melyet semmi sem látszott fenyegetni, élénk aggodalmakat keltett Európában. A lengyelek küzdelme mindenütt rendkívüli mozgást idézett elő. Franciaország tehát kötelességét teljesíti, a midőn Oroszországot a helyzet tekintetbe vételére szorgolva s figyelmét a keletkezhető veszélyre hívja fel. A mi a lengyel mozgalmaknak kiválólag aggodalmas jellemet kölcsönöz, ez az, hogy a mozgalom nem egy átmeneti válság eredménye. Lengyelország idősakonként előkérülő megázkodásai egy megrögzött bajnak jelenségei, a melyek semmi kétséget sem hagynak fenn az eddig kísérlett combinatiók tehetetlensége felől, hogy Lengyelországot kibékítsek azzal a helyzettel, a melyet számára a szerződés készített. Az oly gyakori nyugtalanságok idevota európai bonyodalmakat idézhetnek, mert Lengyelország egy középpontot képez Európában. Ezek a zavarok nyugtalanító modorban izgatják a kedélyeket. S ha tovább nyulnak, szomorú bonyodalmak lehetnek következei. Ennélfogva minden hatalmasságnak érdekében áll, ezeket a megcsúszás nélküli felújuló veszélyeket elhárítva látni. Drouin ur reményét nyilvánítja, hogy Oroszország ezeket a megfontolásra oly igen méltó figyelemzetéseket abban az értelemben fogja fel, a mely azokat a francia kormány s ugallta. Reményét nyilvánítja, hogy Oroszország e körülménynél szabadelvű nézetektől lelkesültnék fog mutatkozni, a minek Sándor császár oly fényes bizonyítványait adta; s elismeri oly intézkedések szükségességét, a melyek Lengyelországot tartós béke állapotába helyezték.

Az orosz amnestia megjelenése után valahány párisi lap egyszerre harezias hangon kezdett beszélni. A „Köln. Ztg.“ párisi tudósítója írja apr. 17-ről: A „Constitutionnel“ újabb cikke összetalalkozott a Drouin de Lhuys és Budberg báró közt tegnapi tartott értekezlettel. Mírl beszéltek itt, azt csak sejteneünk lehet; hogy azonban fontos dologról lehetett szó, kitérnek abból, hogy Budberg b. tegnapi este rendkívüli futárt indított Pétervárra. A „Presse“ hangja folyvást hareziasabb s az „Opin. nationale“ éppen az amnestiát használja fel alkalmaul az előbbieknek semmi sem szelidebb cikkek közlésére. A kormány, ugy látszik, nem szándékszik többé a közvélemény élénk nyilvánulását gátolni. A „Charivari“ élelzap ismét szabadkezet nyert Oroszország elleni törzskéire és elezre; sőt azt beszélk, hogy a szinkör engedélyt kapott a „Kozákok“ című látványos darabnak a krimiai háború idejéből, előadására.

Az „Opin. nat.“ fenebb érintett cikkében többek között ezt írja: „Mi inkább akarjuk, hogy Franciaország háborut viseljen, mintsem fegyverét lábhoz bocsátva nézze egy nemes fajnak, egy velünk szívbén és érdeken szövetséges népnél a kiirtását. A cikk végén felhívja az „Op. nat.“ a császárt, hogy rántsön kardot Lengyelország javára, s bizonyára még lelkesebb helyeslések fogják kísérni, mint olaszországi hadjáratában.“

Maga a „France“ következőleg kezd apr. 18-i szemléjét: A párisi, valamint külföldi lapok és tudósítások hangulata azt a benyomást teszik ránk, hogy Európa e pillanatban feszült várakozással van s e kérdést tesszük fel magunkban: mi fog győzni a ezár lelken, józan és igazságos gondolatok-e, vagy a nagyvárúgyas csábingeri? Minden tekintet Pétervárra van irányozva, a hol ma Európa kívánatai s a népek rokonszenve azonos javaslatokban találkoznak, a legmeghatóbb és legigazságosabb ügy mellett. A „France“ felhívja, hogy a mostani közbenjárás sokkal komolyabb természetű, mint az 1831-i, a melyre Nesselrode ur oly dőlyfősen felelt volt; s ennél fogva bizonyosan sokkal komolyabb következményei is lehetnek. Ezután megemlíti, hogy a lengyel felkelés növekedésben van s így szól: „Úgy látszik, hogy a lengyelek felbátorítva a három hatalom Pétervárról tett közbeszólása és lépései által, be akarják bizonyítani ama rendszabályok czélserűt és szükségességét, a melyeket a hatalmak Oroszországtól követelnek. Girardin Emilek a „Journ. de Debats“-ban tett ama kérdésére, hogy hát a „France“ fegyveres beavatkozás mellett lenne-e a diplomatiái közbenjárás nem sikerülése esetében, azt feleli, hogy diplomatiái közbenjárást nem lehet azzal kezdeni, hogy az ember hátterében fegyveres beavatkozást láttasson, ez nem alkudozás kezdése, hanem ultimatum lenne. Másfelől épp oly kevésbé nyilatkozhatik az ember előre tünepélyesen, hogy bámi legyen

a diplomáciai közbenjárás eredménye, semmit sem fog tenni. Franciaország egy autonóm Lengyelországot kíván, egy szabad Lengyelországot a szabad Oroszországban, egy oly Lengyelországot, a mely megtartsa egyediségét úgy, a mint azt a szerződés megakarták szilárdítani. Ez a cél nem mulja felül a diplomácia erejét.

Németség. Berlin, apr. 20. A mai „Staatsanzeiger“ írja: A különböző hírlapok által terjesztett hírek, mintha a plescheni körülmények porosz csapatok és felkelők közt komolyabb összecsapások történt volna, semmi alapja nincs. Csúpan annyi volt az egész, hogy hadserekekkel és emberekkel terhelt szekerek vették el minden ellentét nélkül.

Egyébiránt Pleschenből apr. 16-ról az „Ost. Ztg.“-ot következőleg értesítik: Az itteni lengyel népesség alsó rétegeiben túlnyomólag uralkodó hangulathoz képest, több mint valószínű, hogy környékünk a legközelebb jövőben igen komoly események színhelye lesz. A lengyelek most a kétségbeesés utolsó harczát harcolják. Tegnapelőtt könyveket láttunk, egy némely lengyel szemében, a mely ez előtt csak a lelkesedéstől ragyogott. A katonaság tegnap estig még hozott be foglyokat és szekereket fegyverekkel, hadserekekkel és öltözékekkel terhelve. A tegnapelőtti jelenet valószínű hajtóvadászathoz hasonlított. Miután a környékben aránylag kevés lovasság állomásozott, a lovas lengyeleknek nagyobb részt sikerült gyors futás által kikerülni a fogságot. Ezek kitűnően voltak fegyverkezve.

Orosz- és Lengyelország. A „Schles. Ztg.“-nak jelentik Ostrowból apr. 20-ról: A felkelés Kalischnál növekszik. Tegnap este az egész helyőrséget feliasztották, mivel híre jött, hogy egy 40 emberből álló orosz cirikáló csapat a felkelők kezeibe esett. A felkelők 5000-

ren vannak összehozva. Mindennap várják a város ellen intézendő támadást.

Varsói tudósításokból a látszik, hogy a felkelők e várost akarják hatalmukba keríteni. Legalkább erre mutat az, hogy darab idő óta mind több felkelő csapat gyülekezik a város közelébe, a honnan természetesen erősítéseket is kapnak. Apr. 14-én kiküldötték ellentük Krüdener tábornokot, a ki Ruda zaborowskanál egy orosz hadálláson lepte meg őket, ugyanazért el nem fogadva a csatát, visszahúzódtak nyolcz werstnyire Varsótól. Másnap azonban ismét megtámadták őket Goranál, a hol az oroszok megverettek, különösen sokat veszítettek a Grodnóféle veres hátszárak. A felkelők vesztesége sem csekély, kivált egy ügyes őrnagynak, a ki nemrég állott át az oroszoktól, elestét nagyon sajnálják. A Varsó körül száguldozó összes felkelő csapatok főparancsnoka a vitéz Kuczyk, a ki harmadnap a gorai ütközet után ismét megtámadta az oroszokat Nieporentónál; az eredmény azonban még nincs tudva.

Szkary tájékán, az arról jövő utasok állítása szerint, folytonos puskatűzelés hallzik. Staszownál 1500 felkelő megtámadta és megverte a Zmirow vezényelte alatti oroszokat; maga Zmirow is elesett, a Sandomieri kormányzóságban, 15-én este, nagyon közel a kormányzóság fővárosához, szintén csata volt; még ágyudörgést is hallottak. Alkalmassint Lopaeki csatázott, s hogy két napi folytonos harcz után a főváros alá szorította az oroszokat, tanúsítja, hogy ő győzött.

A plocki kormányzóságban Kwasniow mellett apr. 16-án hasonlóan szerencsés ütközet volt a felkelőknek. Grabowicennél pedig Czachowski vert vissza egy orosz támadást zsidáival.

Ujabbak. Krakko, apr. 22. A mai „Czas“ jelenti: Lelel a 16-i ütközet után a Lysa Gorán erős állást foglalván, 600 gyalog és 200 lovas orosz által megtámadtatott; azonban derekasan megverte őket. Az oroszoknak 40 halottjuk és nagy számú sebesültjük volt, s Janow felé hátráltak.

Berlin, apr. 22. A lengyel határszélről jelentik: Vasárnap két csata volt a Kampino erdősegen, Varsótól és Pultuskától hat mérföldnyire. Az utóbbi helyet az oroszok felégették.

Trebigne, apr. 21. Ma délelőtt mintegy 400 muszlimból álló népcsoport szétrombolta az itteni görög iskolát, a midőn néhány gyermek is halva maradt. A nemzetőrség fegyverre kelt a keresztyének védelmére.

Páris, apr. 21. A „France“-nak jelelik Pétervárról apr. 19-ről: A lengyelügyben a csár elnöklése alatt titkos tanács tartott, a melyben a cs. hercegek, a teljes tanács tagjai s a miniszterek is részt vettek. A három hatalmasság jegyzékeinek átadása nagy felindulást okozott.

London, apr. 21. Deman interpellációjára Palmerston azt felelte, hogy a kormány nincs hitelesen értesítve az orosz amtesia horderejéről. Az amtesia általánossága valóban obajandó volna, miután az orosz csapatok oly illetlenül gazdálkodtak Lengyelországban.

„K. KOZLÓNY“ magány távsürgönye.

Feladatott Szébenben: apr. 23-án d. u. 6 óra 23 p.
Megjött Kolozsvárra: „ 23-án d. u. 6 óra 40 p.

A román értekezlet által a következő postulatumok állítottak meg: a

románok államjogi viszonyuk meghatározása, nemzetiségük törvénybe iktatása és függetlensége mellett; a „Részek“ visszakezblése; ezélszerűbb felosztása Erdélynek politikai, közigazgatási és törvénykezési tekintetben; a képviselőnek a közterhek hordozása alapjani meghatározása; egy főtörvényszék Erdély részére; az államhivatalok betöltésénél megfelelő tekintet: az egyház és iskolák dotatioja, egyetem; hitelintézet a földnépe részére minden nemzetiségi különbség nélkül és a zsellérség megváltása végett. Ezek után az előbbi állandó bizottság meghagyatván, az értekezlet bezárattott.

Gabonaár Kolozsvártt Aprilis 23-án 1863.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 3 frt 20 kr. Elegybúza 2 frt — kr. Rozs 1 frt 90 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt — kr. Törökűza 1 frt 70 kr. Pityóka 1 frt — kr. Marhahús 13 kr.

Bécsi börze Aprilis 24-én: Nemzeti kölcsön 80.90. 5% Metalliques 75.20. Bank-részvény 795.—. Hitel-részvény 203.60. Váltó Londonra 112.10. Ezüst 111.75. Arany 5.37.

Aprilis 22-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.25. Erdélyi 73.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

(89)

Hirdetés.

(1—2)

Figyelmeztetik a tisztelt közönség az itt ez év május 4-dik napján tartandó **országos új vásárra**, mely kezdetét nevezett hó első napján veszi, s különösen a barom- és juhvásárra nézt kielégítő reményeket nyújt. — Maros Ludas, április 19-én, 1863.

Kiadta: **HANCZ PÁL**, jegyző.

(88)

Lak-változtatás!

(1—3)

Özvegy **Eschbacher Jánosné** kolozsvári aranyérmes mely tisztelettel jelenti a nagyérdemű t. cz. közönségnek, hogy kész ezüst-, arany- és ékszer raktárát folyó év Sz.-György napjától fogva a **Torda-utczába, Dr. Szabó-féle házba** költöztette át, holott úgy mint eddig nemcsak mindenféle megrendeléseket és javításokat elfogad, hanem régi ezüstet, aranyat és drága kőveket akár bécsért, akár illő áron készpénzen is vásárol.

(85)

Gyakornok kerestetik

(3—3)

egy vegyes kereskedésbe, közelebből értekezhetni Lengyel A. és fia cég alatt Hátszegen.

(36)

25/4 1863.

(4—6)

A marha-dög ellen mint jeles óvszer ajánlatik:

A KORNEUBURGI MARIA-POR.

Lovak, szarvas-marhák, és juhok számára.

KORNEUBURGER-VIEHPULVER
FÜR PFERDE, HORNVIEH, UND SCHAFE.

Ezen, mint az 1862-ik londoni, apáriszi, müncheni és bécsi éremekkel, az angol királyné és porosz király ő felségeik lovászataiban, az illető főlovász-mesteri hivatalok által nyert becseljes elismerés következtében a legjobb eredményel alkalmazott jeles szer mindig előnyösen alkalmazható:

A lovaknál a puffadások, tüterhelések, gyomorszorulások és étvágy-hiány ellen, valamint segíti a lovakat jó verbe s tűzbe tartani.

A szarvasmarhákban a vértelulási bajok és felpuffadásoknál, ellésnél, a gyenge és rossz tejelésnél, midőn ezáltal a tej szembetűnőleg megjavul. — Továbbá tüdőbajnál, valamint a borjúzás alatt a tehénknél, ezen szer alkalmazása igen hasznos; gyenge borjúk ezáltal szemléltetést épílnék.

A juhoknál a hágtási és minden altesti bajokban, melyek tehetetlenséget idéznek elő.

T O V Á B B A :

VIRÁGGYANTA (BLÜTHENHARZ)
a háziállatok terméketlensége ellen.

KAPHATÓ VALÓDI MINŐSÉGBEN:

Kolozsvártt: **WOLFF J.** gyógyszer; Szébenben: **Zóhrer F.**; Dézsén: **Krémer Samu**; Nagybányán: **Popp S.**; Szász-Régenben: **Dietrich Wachner**; Tordán: **Wolff Gábor** és **Welits G.** gyógyszerésztársaiban. Nagynyedén: **Trajanovits Ede** gyógyszerész urnál.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a **rendes áron felül** a távolláság és csomag nagyságához képest még **30 egész 70 krig** melléklendő.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(82)

Tized, és végleges urbéri-kárpótlási ügyben.

(4—6)

NURIDSÁN TESTVÉREK tisztelettel jelentik minden t. cz. megbízóiknak, hogy Kolozsvártt megnyitott **tized- és végleges urbéri-kárpótlási íródjok** bites ügyvéd **Hilbi Haller Rezső** ur kezelése alatt a nagy-piac és magyar utca szegletén fekvő „*fiscus*“ épület 2-dik emeletébe áttéve, minden **végleges urbéri-kárpótlási igények** a kifizőtt határidő alatti bejelentésére, és az utalványozandó papírok gyors és pontos kivételére ajánlkoznak.

Együttal egész tisztelettel tudtul adják, hogy minden utalványozandó **tized- és végleges urbéri-kárpótlási összegeket** a legkedvezőbb feltételek alatt előlegesen is megvásárolnak.

(90)

Előfizetési felhívás

1—1)

Vörösmarty Mihál minden munkáinak

első teljes kiadására.

RÁTH MOR kiadásában megjelennek:

VÖRÖSMARTY MIHÁL

MINDEN MUNKÁI.

Rendezi és jegyzetekkel kíséri: **GYULAI PÁL**.
12: 8-adretű díszesen kiállított kötet, közel 220—230 nyomtatott iv.
Vörösmarty acélba metszett arcképével.

Előfizetési ára 12 új forint.

Előfizetést elfogad **Stein János** Kolozsvártt.

Ugyanott kapható:

- Jókai Mor**, Szécsend alatt. Elbeszélések. 2 köt. Ára 2 ft. — kr.
Felfordult világ. Ára 1 ft. 50 kr.
Jósika Julia, Pályavezető. Jó tanácsok világba lépő fiatal leányok számára. Ára 2 ft. — kr.
Litkay Andor, Margit. Ára 1 ft. 50 kr.
Toldy István, Nemzeti színtár. 2 kötet. Ára 1 ft. 60 kr.
Tartalom: I. köt. Béli Pál. Irta Szigligeti Ede.
II. köt. A jó barátok. Színmű négy felvonásban. Irta Sardou Viktor. Fordította Szerdahelyi Kálmán.
Napoleon császár élete, A legbiztosabb kü fők után. M Gy. 3 ft — kr.
Dalmady Győző, Szerelmek, költemények. Ára 1 ft 60 kr.
Magyar írók, VIII. kötet. (Kölcsy F. versei a költő arcképével) 70 kr.
" IX. köt. (Zrinyi Miklós Szigeti veszedelme) a költő arcképével. 2 kötet. Ára 1 ft. 40 kr.
Kautz Gyula, Nemzetgazdaság és pénzügytan. Ára . 4 ft — kr.

Növendék ifjuság ima-könyve.

Hibben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta **Medgyes Lajos**.
Ára: nyomtató velin papíron, bőrbbe kötve, tokkal, 1 frt. Díszkiadás, író-velin, bőrbbe kötve arany metszéssel, tokkal, 1 frt 50 kr.